

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Adam Redzik

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

w sprawie z protestu P. G.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzonego na dzień 15 października 2023 r.,

przy udziale:

1) Prokuratora Generalnego,

2) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

P.G. (dalej: „skarżący”) pismem z 19 października 2023 r., wniósł o unieważnienie referendum ogólnokrajowego zarządzonego na dzień 15 października 2023 r. W uzasadnieniu skarżący zawarł obszerne rozważania dotyczące historii Polski oraz sytuacji politycznej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wyraził opinię, że protest należy pozostawić bez dalszego biegu, gdyż nie zawiera on zarzutów, które mogłyby być przedmiotem protestu.

Prokurator Generalny wyraził opinię, że protest należy pozostawić bez dalszego biegu, jako niespełniający warunków formalnych, tj. brak numeru PESEL.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu, gdyż nie spełnia on wymagań formalnych.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 u.r.o. przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Zgodnie z art. 34 ust. 1 u.r.o. protest wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Stosowanie zaś do treści art. 241 § 3 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Z kolei, o czym stanowi art. 241 § 1 zd. 1. k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei zgodnie z § 3 przytoczonego przepisu, wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

W doktrynie podnosi się, że zarzuty, które dają podstawę do protestu przeciwko ważności referendum, można dekodować również z przepisów ustaw wyborczych, w tym z przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm.; dalej: „k.wyb.”; por. A. Rakowska-Trela, *Postępowanie w sprawach z protestów wyborczych*, PiP 2010, nr 3, s. 62-74). Według art. 34 ust. 2 u.r.o. *„do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy.”* Należy przyjąć, że odpowiednie zastosowanie mają również

ustalenia orzecznictwa Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących protestów wyborczych.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu referendalnego jest ważność referendum, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów. Z powyższego wynika obowiązek wnoszącego protest sformułowania w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże ustawie o referendum ogólnokrajowym lub kodeksie wyborczym, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum - mających wpływ na jego wynik, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Zgodnie z art. 243 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb. Sankcja wynikająca z przytoczonego przepisu w postaci pozostawienia protestu bez dalszego biegu dotyczy m.in. sytuacji, gdy protest nie spełnia wymagań formalnych stanowiących konstrukcyjne elementy protestu, określonych w art. 241 § 3 k.wyb., to jest, gdy protestujący nie sformułuje zarzutów oraz nie przedstawi lub nie wskaże dowodów, na których opiera swoje zarzuty.

Analizując wniesiony protest wyborczy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nie spełnia on wymogów formalnych, dlatego też należało pozostawić go bez dalszego biegu.

Jak wskazano powyżej, obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mających wpływ na wynik wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19, z 11 lipca 2019 r., I NSW 46/19). Skarżący poza przytoczeniem okoliczności związanych z historią Polski oraz klasy i sytuacji politycznej w kraju, nie sformułował w proteście żadnych zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w ustawie o referendum ogólnokrajowym, Kodeksie wyborczym, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum -

mających wpływ na jego wynik. Brak sformułowania przez wnoszącego protest zarzutów skutkuje pozostawieniem protestu bez dalszego biegu.

Niezależnie od powyższego, z treści pisma nie wynika, by skarżący doświadczył jakichkolwiek nieprawidłowości podczas realizacji prawa do udziału w referendum, co świadczy o abstrakcyjności wniesionego protestu. Osoba wnosząca protest nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym, przedmiotem zarzutu mogą być wyłącznie zdarzenia, których protestujący osobiście doświadczył. Przyjęty w Kodeksie wyborczym model protestu polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretniej, a nie abstrakcyjnej, kontroli ważności wyborów (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 218/19). Niedopuszczalne są ogólne zarzuty co do potencjalnych naruszeń prawa wyborczego w skali całego kraju, które nie mają żadnego związku z osobą wnoszącą ten protest (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19; 5 listopada 2019 r., I NSW 132/19; 5 listopada 2019 r., I NSW 135/19).

Ostatecznie wskazać należy, że wnoszący protest powinien w nim przedstawić lub wskazać dowody (art. 241 § 3 k.wyb.) popełnienia przestępstwa lub deliktu, a także ich wpływu na wynik referendum. Niewskazanie dowodów jest uchybieniem formalnym protestu, które skutkuje pozostawieniem go bez dalszego biegu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 222/19).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. oraz art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb.

[SOP]

[ał]

